

VÄESTÖNSUOJAN KÄYTTÖKUNTOON SAATTAMINEN

Väestönsuoja ei normaalisti ole siinä kunnossa, että sinne voitaisiin välittömästi mennä suojautumaan normaaleissa onnettomuuksissa. Kaikissa yllättävissä onnettomuustapauksissa suojautumista vaativissa tilanteissa sisätiloihin suojautuminen on ensimmäinen vaihtoehto.

Yleistä

Kun väestönsuojelu on määrätty saatettavaksi tehostettuun toimintaan tai valmiustilaan, on väestönsuojat laitettava käyttökuntoon viipymättä, viimeistään kuitenkin 72 h kuluessa edellä mainitun määräyksen antamisesta. Määräys tehostettuun toimintaan siirtymisestä annetaan yleisillä tiedotusvälineillä ja sen perillemenon varmistavat paikalliset väestönsuojeluviranomaiset.

Jotta suoja saataisiin määräyksen antamisen jälkeen mahdollisimman nopeasti kuntoon, on tyhjentäminen ja suojan varustaminen suunniteltava etukäteen.

Usein suojaa käytetään huoneistokohtaisten tavaroiden varastointipaikkana, joissa asukkaat saavat säilyttävät omia tavaroitaan. Suojaa käyttökuntoon laitettaessa joudutaan tyhjentämään myös niiden huoneistojen varastot, joiden asukkaat eivät ole paikalla. Siksi on ennakoon suunniteltava, mihin väestönsuojasta poistettavat tavarat voidaan siirtää. Lähtökohtaisesti kukin asukas vie omat tavaransa huoneistonsa.

Käyttökuntoon saattosuunnitelma on osa talon pelastussuunnitelmaa.

Tässä käyttökuntoon saattosuunnitelmassa on annettu malli niistä toimenpiteistä, jotka on suoritettu, kun suoja laitetaan kuntoon.

Ensisijaisesti käyttökuntoon saattoa johtaa väestönsuojanhoitaja. Väestönsuojanhoitajan vuosittain tekemien varusteiden- ja laitteistojen toimintakunnon tarkastusten perusteella suoja on yleensä suojautumisen kannalta kunnossa. Mutta mikäli näin ei ole tai suojanhoitaja ei ole paikalla, on talon muiden asukkaiden omatoimisesti aloitettava suunnitelman mukaiset tyhjentämis- ja varustamistoimenpiteet.

Suojaan lähdetessä oman asunnon ovet ja ikkunat suljetaan, ilmanvaihto pysäytetään ja tarpeettomat sähkölaitteet kytketään toiminnasta, sen jälkeen asukas osallistuu purkamiseen, rakentamiseen ja muihin suojan käyttökuntoon saattamisen vaatimiin toimenpiteisiin.

Tällöin noudatetaan seuraavia ohjeita:

Purkaminen

- Poista suojasta väestönsuojankäytölle tarpeeton tavara, rakenteet ja laitteet, sekä suojan puolella mahdollisesti olevat seinä- ja kattopintojen lämpöeristeet tai muut lämmönsiirtymistä suojan seiniin ja kattoon haittaavat verhoukset. Myös kaikki tärähdykselle alttiit rakenteet tulee poistaa.
- Suoja tyhjenetään sinne normaalioloissa varastoidusta tai muuten kerääntyneestä tavarasta suojalle laaditun tyhjennyssuunnitelman mukaisesti.
- Kulkuaukoissa mahdollisesti käytetyt tilapäiset ovet ja muut rakenteet irrotetaan ja viedään pois suojasta.

Rakentaminen

- Tarkistetaan, että suojassa on siellä tarvittavat työkalut ja muut tarvikkeet.
- Suojahäkissä tulee olla kaikkiin suojan laitteisiin liittyvät käyttö-, huolto- ja toimintaohjeet.
- Irrallaan varastoidut ovet tai luukut kiinnitetään paikoilleen. Varmista ovien ja luukkujen toiminta sekä tiiviys. Ovien saranatapat ja salvat rasvataan, tiivisteet asennetaan paikoilleen.
- Varaulospääsyn ja -käytävän käyttökelpoisuus tarkastetaan. Varmistetaan, että ulospääsyaukon läheisyydessä ei ole esim. pysäköityjä autoja tai muuta mikä voisi estää uloskaivautumisen tai ulostuloluukun kokonaan avaamisen.
- Jos suojassa ei ole sulkuhuonetta, kiinnitä suojaan varastoitu sulkukammio suojaoven sisäpuolelle kiinnityskehykseensä valmiusasentoon, noudattaen sulkukammion pakkauksessa olevaa ohjetta.
- Puretut varastokomeroiden osat varastoidaan sopivaan paikkaan myöhemmin tarvittavaa rakentamista varten (esim. käymäläkomerot ja kerrossängyt).

Ilmanvaihto / Tiiviystarkastus

- Tarkasta, ettei ilmanottokanaviin, paineventtiiliin, ylipaineventtiileihin, suoja-puhaltimiin tai ylipainemittarin mittaputkeen ole kertynyt roskaa tai vettä. Jos ilmanottoputki on varastoituna suojaan, kiinnitä se paikoilleen poistamalla ensin umpinainen suojalevy.
- Sulje tiiviisti normaaliajan ilmanvaihtoaukot niiden sulkulaitteilla. (tiivisteellä varustettu metallilevy). Varmista, ettei mikään suojan ympärusrakenteiden läpi johtava aukko tai kanava jää sulkematta.
- Perehdy ilmanvaihtolaitteiston käyttöön ja hoitoon. Tarkasta laitteiston kunto ja kaikkien osien toiminta. Tarkasta suojapuhaltimen vaihdelaatikon öljymäärä ja suorita puhaltimen käyttökokeilu. Tarkasta ylipainemittarin kunto ja nestemäärä.
- Kiinnitä liitännäletkut seinällä oleviin ilmanottoputkiin (C-luokan suoja, jossa on hiekkasuodatin) ja suojapuhaltimeen.
- S1- ja K-luokan suojassa ilmanvaihto-laitteisto on suunniteltu niin, että edellä mainittua toimenpidettä ei tarvitse tehdä. Älä avaa erityissuodatinta, mutta tarkista, että suodattimen ylä- ja alapuoliset aukot ovat suljettu kumisuojaimin ja letkunkiristimet ovat paikoillaan.
- Tarkasta suojan tiiviys ilmanvaihtolaitteiston avulla kussakin tapauksessa erikseen annettavien ohjeiden mukaisesti (tiiviyskoe). Tässä yhteydessä tarkastetaan kaikkien suojan ilmanvaihtoon liittyvien venttiilien toiminta ja tiiviys sekä suoritetaan tarvittaessa niiden voitelu. Suojaan on saatava tarvittava ylipaine eikä suoja saa ”vuotaa” liikaa.

Vesi-, lämpö- ja jätehuolto

- Tarkasta kaikkien vesi-, lämpö- ja viemäriputkien venttiilien toiminta kiertämällä niitä ääriasentoihinsa. On varmistauduttava lämpöjohtojen sulkeutumisesta. Henkilöstön lämmöntuotto saattaa aiheuttaa sisälämpötilan nousun haitalliselle tasolle.

- Tarkasta varavesisäiliöiden puhtaus ja täytä ne vedellä suojan varusteissa olevalla letkulla. Juomavettä on varattava vähintään 40 l / väestönsuoja-m².
- Tarkasta viemärin takaisku- ja sulkuventtiilien kunto.
- Viemäroimättömien väestönsuojien likaveden keräyskaivot tyhjenetään.
- Lattia- ja kokoajakaivojen kannet poistetaan ja niiden toiminta tarkastetaan laskemalla niihin vettä.
- Varmistaudu kuivakäymäläkalusteiden käyttökunnosta.
- Kiinnitä käymäläkomerot kiinnitysrimoihinsa tai rakenna käymäläkomerot rakennuslevystä tai vastaavasta (vanhemmissa suojoissa). Käymälöitä on oltava yksi jokaista alkavaa väestönsuojan 30 m² kohden. Jätevesisäiliöitä on varattava 15 l / väestönsuoja-m².

Sähkö / valaistus

- Selvitä, missä ovat suojan sähkölaitteiden päävarokkeet ja tarkista valaisimien, katkaisijoiden ja seinäpistorasioiden kunto.
- Tarkistetaan mahdollisten varavoimakoneiden ja puhaltimien kunto.
- Varavalaisinten paristot testataan.

Viestiyhteydet

- Selvitä antenni- ja puhelinkytkinrasioiden sijainti. Ellei niitä ole, on ne asennettava suojaan.
- Varusta suoja radiolla ja puhelimella.
- Varmistaudutaan, että puhelin on kiinteistön omin voimin mahdollista kytkeä puhelinverkkoon.
- Suojan puhelinnumeron tulee olla tiedossa kunnan pelastusviranomaisilla.

Suojan alueet

- Jaa suojan tilat ennakolta talon asukkaiden kesken siten, että jokaiselle asukkaalle (perheelle) määrätään oma varsinainen oleskelupaikka, missä pidetään myös mukana olevat henkilökohtaiset tavarat ja elintarvikkeet.
- Suojaan on hankittava tai tehtävä tarpeellinen määrä istuimia, pöytiä sekä ajan salliessa kaksi / kolmikerroksiset sängyt noin kolmasosalle suojaan tulevien henkilöiden määrästä.
- Lisäksi suojaan on hankittava poikkeusoloja varten erilaisia välineitä ja tarvikkeita, jotka tekevät mahdolliseksi oleskella siellä pitemmänkin ajan muummuassa viihdytysvälineitä.
- Väestönsuojoissa on huomioitava myös erilaisilla apuvälineillä, kuten pyörätuolilla tai rollaattorilla liikkuvat tai toimintakyvyltään rajoittuneet henkilöt.

Kotivara

- Suunnitellaan, miten yrityssuojiiin hankitaan suojautumisen aikana tarvittavat ruokatarvikkeet ja välineet.

- Asuinrakennusten väestösuojissa suojautumisen aikana tarvittavat ruokatarvikkeet ja välineet tuo jokainen asukas kotoaan. Suunnittelussa on huomioitava henkilökohtaiset lääkkeet.